

Published and distributed under permit (No. 149) authorized by the Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Chicago, Illinois. By order of the President, A. S. Burleson, Postmaster General.

Nemčija ratificirala mirovno pogodbo.

Narodna skupščina ratificirala mirovno pogodbo. Zakon za zaplembo bogastva. Izgredi v Hanoverju; razglašeno je obsedno stanje.

MONARHISTI SO PROTI KAZNOVANJU VILJEMA.

Weimer, Nemčija, 9. julija. — Resolucija za ratifikacijo mirovne pogodbe je bila danes sprejeta v narodni skupščini, zanjo je glasovalo 203 poslancev, proti pa 115.

S tem je izginil vsak dvom, da Nemčija ne bo vzprejela mirovne pogodbe, katero so nemški mirovni delegati podpisali 28. junija.

Nemčija sedaj pričakuje, da bodo zavezniški odpravili blokado, kakor je bilo določeno, da z ratificiranjem mirovne pogodbe odpade blokada Nemčije.

Kadar ratificirajo prve tri zavezniške države mirovno pogodbo, postane pravomočna.

Nemška narodna skupščina je torej prva, katera je vzprejela mirovno pogodbo.

Nemška ljudska stranka (monarhisti in bivši junckerji) je sprejela resolucijo, v kateri zahteva, da skupščina zavzame določbo v mirovni pogodbi za obravnavo proti bivšemu kaiserju.

Matijska Eraberger, finančni tajnik Bauerjeve vlade, je predložil v skupščini esentice novih kompromisov in davčnih postav. Zlasti jih je deset. Nove postavbe določajo diskreditirane zaupnike denarnega premoženja nad gotovo vsoto in udnadne dohodninske davke in privatne dohodke, dobiček, potrebačine in razne zabave ter nasledstveno Eraberger je dejal, da mora republika zvišati svoje dohodke za 900%, posamezne države in občine pa za 100%, ker drugače ne bo moglo pokriti izdatkov in obresti od ogromnih dolgov. Dalje je dejal Eraberger, da vlada ne bo črtala vojnih dolgov, temveč bo redno plačevala obresti od vojnih zadolženj.

Berlin, 9. jul. — V Hanoverju je bilo danes razglašeno vojno stanje vseh ponovnih izgredov, ki so bili vseh oseb ubitih. Na železnih kolosih so radi stavke počivale več kot teden dni, se vrača promet.

DELAVEVA USODA.

Bawlings, Wyo. — Charles Eagles, star pet in štirideset let, je vrtal oljne vrelce za Producers Refiners kompanijo. To je bil njegov poklic. Njegovo delo je odprlo marsikateri naravni zaklad, da je bil dostopen ljudem. Ko je zopet vrtal vrelce, je hotel obrisati mikroteko z gonilnega pasja. Pas je zagrabil njegovo obleko, v tem trenutku ga je pritegnil k sebi, zasakal ga je okoli gonilnega kolosa in zopet tresel od sebe s tako silo, da je obležal mrtve z razbito lobanjo.

PODSUTRA V RUDNIKU.

Fayette City, Pa. — V O'Neilovem rudniku, ki je lastnina Pittsburgh Coal kompanije, se je dogodila podstuba. Na mestu so obležali trije rudarji mrtvi, več rudarjev je zadobilo težke poškodbe. Okoli tri sto rudarjev je bilo zaprtih v glavnem hodniku skozi dve uri. Rešili so naporno delati, da so pridli po dveh urah do zasutih rudarjev.

VREME.

Chicago in okolica: V četrtek nestalno in nekoliko hladneje. Južozapadni vetrovi. Sonce izhaja ob 5:23, zahaja ob 8:27.

FINGEM JE UKAZANO POMAGATI KOLČAKU.

CECIL VIDI BANKROT EVROPE.

Delavci rekvirirajo živila v Italiji; delavska cenzura na švedskem.

Pariz, 9. jul. — Mala petorica se je večeraj zedinila, da naruči angleškemu, francoskemu, italijanskemu in amerškemu poslanskiemu namestniku v Helsingforsu, da naj pridobe Fince za vojno proti sovjetski Rusiji in pomagajo Kolčaku, ki je v stiskah, s tem, da napadejo Petrograd.

Petorica sicer ne bi rada videla, da se jo smatra, da takorekta podi Finsko v vojno, toda petorica je v velikih skrbeh, kako se naj pomaga Kolčaku in kako bi se hitro rešil boljševiški problem in v to svrhu je po mnenju petorice potrebno, da Finci invadirajo Rusijo. Petorica je seveda pripravljena prevzeti odgovornost, da Finska ne bo smatrana kot kršiteljica ustave lige narodov vsled upada v tujo državo.

Stockholm, 9. jul. — Tukaj štrajkajo tiskarji in črkostaveci in od zadnjega petka ni izšel noben časopis izven socialističnih. Ena glavnih žalitev stavekajočih tiskarjev in črkostavev je, da časopisi prenehajo prinašati laži iz Rusije in napade na rusko proletarsko vlado. "Politiken" glaslo-levoga krila socialistične stranke na švedskem, vzpodbuja štrajkare, da vztrajajo pri zahtevi, da se postavi za cenzuro za vse buržoazno in kapitalistično časopisje na švedskem in da ustanovijo v Italiji vse zanke in vstati, ki so nasprotni interesom delavstva.

Florenca, Italija, 9. jul. — Delavski svet je ponedeljek ukazal rekvirirati privatno zalogo živil in drugih potrebščin Edwarda Sella, Američana, ki biva tukaj; delavci so mu pustili le toliko kolikor je potrebno, da preživi sebe in svojo družino, a vse drugo, kar je imel odveč, so mu vzeli. Delavski svet je storil tako tudi z drugimi, ki imajo več živil in drugih stvari, kolikor jih potrebujejo. Self se je pritožil pri policijskem načelniku, ali ta je dejal, da mu ne more pomagati, zagotovil ga je, da mu bo vlada plačala za plenjeno blago, ako ne bo hotel plačati delavski odbor. Drugače je v mestu mir.

Kraljevi komisar v Florenciji je izdal naredbo, da morajo trgovci znižati vse cene za polovico in gostinčarji za 30%. Civilne oblasti priznavajo, da so brez moči, da bi zabranile zaplembo po delavcih.

London, 9. jul. — Iz Rima poročajo, da je sam italijanski kralj izdal dekret, s katerim ukazuje, da se profitarji kaznujejo z 10.000 lirami denarne kazni, z zaporo od treh mesecev do treh let in da se jim zapleni blago.

V Neaplju so delavci stopili v generalno stavko v ponedeljek in v terek so se vršili krvavi spopadi z žandarji in karabinarji na glavnem trgu mesta.

London, 9. jul. — "Daily Herald" glasilo angleške Delavske stranke, je objavil tajno povelje vojnega ministra, ki ukazuje poveljnikom britiških čet v Nemčiji, da morajo preprečiti vse številke "Daily Herald", ki so naslovljene na vojake in jih selgati. Delavski poslanec Lunn je večeraj zahteval pojasnila v parlamentu in vojni minister Churchill je odgovoril, da omenjeni list povzroča nezadovoljnost in uporni duh v armadi.

To je že drugi slučaj, da je "Daily Herald" objavil tajna povelja vojnega ministrstva in vladni uradniki si belijo glave, kako jih dobi.

London, 9. jul. — Lord Robert Cecil je izjavil večeraj v parlamentu, da je Evropa na robu velike finančne katastrofe, ki se morda odvrne, morda pa tudi ne. Vesti iz Italije — je rekel Cecil — so zelo, zelo slabe.

RAZSTRELEBA V RUDNIKU.

McAlister, Okla. — V rudniku Roek Island Coal kompanije v Aldersonu se je dogodila razstrelba, ki je zahtevala več človeških življenj. Iz rudnika so rešili pri nesli dvanajst mrtvih rudarjev, trije so pa tako silno opaljeni, da ne bodo živeli.

PREGANJANJE MIRNIM DELAVCEV.

NAPAD S STRELNIKIM OROŽJEM NA MIRNE ŠTRAJKARJE PRED TOVARNO.

Dva delavca ustreljena, nad petdeset ranjenih.

Argo, Ill. — Malo mestece pod tem imenom se nahaja kakšnih dvanajst milj od Chicaga. V tem mestu ima Corn Products Refining kompanija, kateri načeluje znani oljni kralj Rockefeller, svoje tovarne. Družba je imela sitnost, odkar je pričela graditi svoje tovarne. Nekoč je prišla celo v zapletljive zvezni oblasti, ker je uvedla za delavce, ki so gradili tovarne, špionážno služnost ali kolonstvo. Takrat se je družba komaj izmotala iz zanke in dogradila je potem svoje tovarne z organiziranimi delavci. Tega paraza ni Rockefeller nikdar pozabil in ko se je pričelo obrnati kolesje v tovarni, je družba strogo pazila, da ni zašel med nje organizirani delavci, ki bi jih podučil, da imajo pravico do človeškega življenja. Delavne razmere so bile strašne v tovarni, delavske mezde sramotno nizke, kajti družba je plačevala navadne delavce po dolarju in pol in še nižje na dan. Za družbo je bilo takrat igrača dobri delavci, kajti vsako leto je prišlo nad en milijon tujezemskih delavcev v Ameriko, ki so bili vujeli trdega dela in slabega življenja. Med temi nekimi delavci je kompanija dobila najbolj poučnega med najbolj poučnimi. Ali prišla je vojna, dotok tujezemskih delavcev je bil ustavljen in družba ni imela več izbire, da bi odpustila delavce, ki so postali nezadovoljni z razmerami v tovarni. Pričela je loviti delavce na drug način, da odvrne organizacijo od svoje tovarne. Pričela je povsodati mezdo, znižala je delavnik in uvedla je še druge reforme. Delavci so vedeli, da jim družba lahko vse to vzame, kadar se ji zljubi, če niso organizirani. Med njimi je pričela še intenzivnejša agitacija za organizacijo. Družba je to gibanje med svojimi delavci opazovala po svojih volunih. Da prepreči to gibanje, je pred dobrimi štirinajstimi dnevi povišala mezdo od ure navadnim delavcem na petdeset centov. Kompanija ni tega izvršila iz ljubezni do delavcev, ampak njen edini namen je bil, da s to preudarno potezo prepreči organizirano tovarno. Delavci so razumeli imanever družbe in se niso dali ujeti, ampak so se laivi so razumeli manever družbe prizna organizacijo, da tako obrnijo sedanje pridobitve in tudi v bodočnosti zboljšajo svoj položaj. Kompanija je seveda ošabno odklonila vse take zahteve in ko so se delavci prepričali, da lepe besede ne izdajo nič pri kompaniji, so v terek zaštrajkali. Izdajalec se najdejo povsod, in tako so se našli tudi med temi delavci, ki se niso odzvali klicu, da zastavkajo, ampak so mirno delali dalje, kakor da se jih stavka ne tiče. Teh izdajalec je bilo malo. Nekateri cenijo na petdeset, drugi na sto, kar nič ne šteje, kjer dela več tisoč delavcev.

Štrajkajoči delavci so privedli velik pohod po mestu z godbo na čelu. V povorki so nosili ameriške zastave in štandarde s napisi: "The Argo Labor Union." "The Chicago Federation of Labor." Po dovršenem pohodu so delavci razstavili stavkovne straže.

Ob 5:30 se je zbralo v bližini tovarne večje število delavcev, ko se menjajo delavci, ki odhajajo na ponedelno delo. Bili so neoboroženi in prignala jih je tje radevednost, da vidijo tiste svoje tovarne, ki so postali izdajalci.

Pred te delavce je stopil Charles Johannes, načelnik privatnih stražarjev družbe. Komaj je pričel govoriti, so privatni stražarji odprli ogenj na štrajkare. Stre-

(Zbije se 9. strani, 5. stolpec)

VOJNI SVET ORGANIZIRAN PRED VOJNO.

KONGRESNIK GRAHAM OBTOŽUJE PREDSEDNIKA.

Po njegovi obtožbi je imenoval vojni svet pred napovedjo vojne.

Washington, D. C. — Kongresnik Graham, predsednik posebne zborničnega odseka za vojne troške, obtožuje predsednika, da je organiziral vojni svet, še preden je bila napovedana vojna. Kongresnik izjavlja, da je tako postopanje v protislovju s postavami.

Mr. Graham trdi, da je imel vojni svet tako veliko moč, da se je general Goethals, bivši načelnik nakupovalne divizije postavil po robu, da se člani kabineta protestirali in da je sodnik Gary, predsednik United States Steel kompanije, tožil, da ne dela v soglasju s postavami.

Dalje trdi kongresnik Graham, da je predsednik ustvaril "tajno vlado" z "ignoriranjem ali preohratom namenov kongresa avtorizaciji za ustanovitev narodnega obrambnega sveta v avgustu 1916."

Zapisnik dalje pokazuje, da je prvi sugestiral cenzuro za častnike Philip Patchin, šef državne tajne službe za tujezemstvo. Graham je opisal tega Patchina, kot častnika, ki so pomnani v častnikarskem svetu kot prste suli-ke.

Nekateri kongresniki so stali pri Grahamu rasna vprašanja, na katera je Graham odgovarjal in daljaj pojasnila. Njegova obtožba ni popolnoma v skladu s tistimi dnevnimi novicami širše diskusije.

Predsednik bo govoril v senatu v četrtek ob 12:15 o mirovni pogodbi in ustavi lige narodov. Nekateri so domnili, če bo seja odprta, ali predsednik je izrazil svojo željo tako jasno, da je lahko razumeti, da bo senatna seja javna.

Zdaj še ni določeno, kdaj prične predsednik potovati križem po državi da govori na javnih shodih o ustavi lige narodov. Prejel je že več povabil iz raznih krajev, da pride na javni shod in razloži svoje mnenje o ustavi lige narodov. Vsem, ki so se obrnili na Belo hišo in zahtevali predsednika kot govornika, so pojasnili, da sedaj še ni določeno, kdaj prične s govorniško turo.

Razni častnikarski poročevalci se trudijo dognati, kako sodijo senatorji o mirovni pogodbi in o ustavi lige narodov. Seveda so taka popražavanja in ugibanja le problematičnega pomena, ker se lahko mnenje senatorjev spremeni, ko so jim predložena vsa fakta. Na senatorje ravnotako učinkujejo dejstva kot na druge ljudi in tudi njih zaključki so odvisni od teh dejstev.

POSLEDICE PROHIBICIJE, SEDEMNOST OROB OBTOŽENIH TROŠTAV.

Denver, Colo. — Ko se povrne okrajni državni pravdnik s potovanja po opravkih, bo zahteval polkovnik Clifford Wilder, superintendent državnega departamenta za varnost, da obtoži sedemdeset denverskih prebivalcev zaradi vtihotapjenja žganja v državo.

Wilder izjavlja, da so prizadete osebe vprašale za oblastveno dovoljenje, da smejo uvoziti pivo in vino v državo, v resnici so pa uvažale žganje.

Javna tajnost je, da so med temi vtihotapeci prominentni ljudje, ki radi javno pišejo vodo, na skrivnoma pa žganje. Imena teh odličnih gospodov in dam objavijo, ko se povrne državni pravdnik in se odloči za sketjo.

Ljudstvo pa ni zadovoljno s tako taktiko in pravi, če pridejo imena navadnih vtihotapev takoj v javnost, ko jih zasadijo pri vtihotapstvu, zakaj se pridružujejo imena "odličnjakov!"

(Zbije se 9. strani, 5. stolpec)

APEL SIBIRSKIM DELAVCEV NA POMOČ.

Kmetija in delavci v vzhodni Sibiriji tožijo, da so izvedli prelomili dano obljubo.

Iz daljne vzhodne Sibirije, je prišel čes Kitajsko apel na delavstvo in sploh na vse demokratične državljane vseh zavezniških držav in Amerike na pomoč Sibirski delavci in kmetje preajo, da bi se zavezniško delavstvo potegnilo za nje, ker so nahajajo v zelo žalostnih razmerah. Apel se glasi v celoti:

Apel kmetstvom in delavcem v vzhodni Sibiriji, da se demokratične države in zavezniških držav.

Kmalu bo eno leto, ko so vse vlade sklenile, da one dolgi leta revolucionarne Rusije s pomočjo oboroženega vmešavanja, ali diplomatično imenuje intervencija. Vlade so najprvo izjavile, da prihajajo v Rusijo s prijateljskim sveto in obljubile so, da ne bodo vtrkale v notranje zadeve, da niso najmanjšega razloga posegati v našo narodno neodvisnost, pač pa se bodo le "pomagali" Rusiji.

Na to obljubo so se pojavila na našem teritoriju vse vrste nemških, angleških, francoskih, italijanskih in avstrijskih vojsk s svojimi vojaškimi častniki, sijami in agenti, ki so se polno naših železnic, rekvirirali za njih in obnašali so se, kakor da je na svojem. Ko smo sprožili na javnosti, so nam rekli, da to so zavezniški transporti. Zato smo mislili, da smo bili v svobodni državi in namenom, da odpremo naše operativne poti. Sprožili so naše strani; drugo potovanje je bilo, da so prili "rožni" vojskarske brigade, ki so bile na poti do Sibirije proti vzhodu in katane so njihovem mnenju ugrožajo avstro-ogrski in nemški bojni letalnik.

Kmalu je pa bilo jasno, da nameravajo boljše ne bo v Nemčiji, temveč v mirnih mestih in vseh naših Sibiriji; topovi naših zaveznikov so bili namenjeni proti nam, sibirskim kmetom in delavcem namesto proti nemškim in avstrijskim bojnim ujetnikom, katerih ni bilo nikdar toliko v Sibiriji, da bi bili tvečili nezavestno Čehoslovake. Bilo je jasno, da militaristična kampanja zavezniških ni bila naperjena proti militaristični Nemčiji ampak proti revolucionarni Rusiji in napadi niso bili naperjeni proti avtokratični vladi Nemčije, temveč proti kmetstvom in delavskim svetom, ki so najmodernejša forma vlade, kar jo pozna svet. In to vlado so pričeli uničiti.

Zdaj je popolnoma jasno, da Čehoslovaki niso imeli najmanjšega povoda za sovražnosti proti sovjetom v Sibiriji; našo gostoljubnost napram njim so vrhli v napadi na nas pod pritiskom francoskega generalnega štaba in francoskih diplomatov, ki so hoteli, da cena za pripomočke neodvisne Čehoslovakijske mora biti izdajski napad na rusko revolucionarno. Znano je tudi brez vsakega dvoma, da sta Nemenov in Kalmikov dva kozška glavarja, ki sta prišla vojno proti lastnim rojakom, najeta in plačana od Angležev in Japoncev.

Naši odbori niso bili pripravljani na sovražnosti, ker jih niso pričakovali in vsled tega so bili kmalu potlačeni in, strogost, ni ni v oblasti, ki je bila prej v rokah ljudstva, je prišla v roke Nemenova, Gamaova in drugih sibirskih tiranov, ki so s pomočjo svojih satrapov in zavezniških čet pričeli z največjim terorizmom zatirati delavce in kmete. Pretepali, mučili, streljali in obetal so jih brez usmiljenja.

Pozneje sta prišla na površje Horvat in Kolčak in od tistega časa se nahajajo sibirski kmetje in delavci pod režimom takih brutalnosti, da v marsičem prekašajo bivši carjev režim. Slodovi vsake

(Zbije se 9. strani, 5. stolpec)

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjene države (raven Chicago) in Kanada \$4.00 na leto, \$2.00 za pol leta in \$1.00 za tri mesece; Chicago \$5.50 na leto, \$2.75 za pol leta, \$1.40 za tri mesece, in za izposajstvo \$7.00.

Naslov za vsa, kar ima stik s listom:

"PROSVETA"

2557 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovenic National Benefit Society.

Owned by the Slovenic National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$4 per year; Chicago \$5.50, and foreign countries \$7.00 per year.

Datum v obljepanju n. pr. (Julija 20-19) poleg vsakega lista in naslednjem pomeni, da vam je s tem dnem potekla naročnina. Ponovite jo pravočasno, da se vam ne ostavi list.

JASNI SE.

Kdo bi mislil še pred par tedni, da se bodo vsi elementi sami izdali, ki javno ali tajno delujejo, da Jugoslavija postane monarhija. Ali javen shod, ki je bil sklican za Hrvate v Chicagu, da protestirajo proti italijanskim imperijalistom, je potegnil zavoso doli, da je sedaj jasno, da so hrvaški "leninovi" pod vodstvom brunnega meniha iz Bolgarije v najtesnejši zvezi s slovenskimi, hrvaškimi in srbskimi monarhisti. Zdaj šele razumemo, zakaj so ti hrvaški "leninovi" uživali posebno protekcijo od strani jugoslovanskih monarhistov, ko je razgrnjena zavesa in je tako jasno, da postoji zveza med odprtimi pristaši monarhije in voditelji hrvaških "leninovcev", ki so ves čas peli žalostno pesem o "jadnem radniku" in "gradjanstvu cijeloga svijeta", da so ovirali izobraževalno delo med hrvaškimi delavci.

Bolgarski menih se ni učil zastoj metafizike po raznih kloštrih, preden je prišel v Ameriko, da zna spretno izrabiti neuko maso za svoje namene, da ljudska masa ne spozna, da je vleče. Navadni delavec se ni učil v klostru metafizike in kazuistike in vzame besede tako, kot jih bolgarski menih izgovori, zato ne razume, da ga menih izrablja pod krinko bobnečih radikalnih fraz v najbolj nazadnjaške namene.

Kdo bi mislil, da postoji tajna zveza med staro, klepetavo in brezzobno tetko v Clevelandu in voditelji hrvaških "leninovcev", ki je pri vsaki priliki zmerjala člana J. R. Z. s boljševiki. In vendar ta zveza postoji. Na hrvaškem shodu so srbski in hrvaški kraljevaši kričali "živijo kralji", pridno so jim pa sekundirali hrvaški "leninovi". Bila je res to krasna družba, ki se je zaprisegla, da razbije hrvaški shod, da ne bo mogoče sprejeti protestne resolucije proti italijanskemu imperijalizmu.

Brezzobna, klepetava in stara tetka je proslavila ta nastop združenih kraljevašev in "leninovcev" in ravno to je storil bolgarski menih v svojem listu, ki mu služi za zavajanje jugoslovanskega delavstva. Bolgarski menih in Lojze sta prijatelja, zaveznika, da pomagata italijanskim imperijalistom do ugrabljenja jugoslovanskih dežel in spremeni Jugoslavijo v monarhijo. Prava Pašičeva politika je to, čista in kristalna, da bi jo sam Pašič ne mogel voditi bolje, če bi se nahajal slučajno v Ameriki. Mi že zdaj priporočamo Lojzeta in bolgarskega meniha, da njima Pašič prekriži red sv. Save kot odklikovanje za zaslužno delo, ki ga vršita po načrtih Pašičeve politike.

Ali hvaležni smo njima tudi člani J. R. Z., ker sta za trenotek pozabila vsak na svojo odkazano vlogo in izdala, da med jugoslovanskimi kraljevaši in voditelji hrvaških "leninovcev" postoji najtesnejša zveza.

Hvala lepa, kajti zdaj se jasni!

Jugoslovani zahtevajo le pravico. — Jugoslovani protestirajo proti aneksiji Gorice, Istrije, dela Kranjske in Trsta po Italiji, ker tvorijo vse pokrajine od Triglava pa doli do Albanije geografično, entnografično in tudi narodno enoto.

Jugoslovani protestirajo proti taki aneksiji, ker so s puntom pomagali, da je vojna končala najmanj za nekaj mesecev preje, in so na ta način prihranili nekaj tisoč človeških življenj in milijone dolarjev, ki bi šli za vojni material. Številne dezertacije, uradniška sabotaza jugoslovanskih uradnikov proti avstro-ogrski vojni mašini in številni napadi v ozadju na vojaške trene in transporte avstro-ogrske armade, ki so uradno dognani, so najboljši dokaz, da so Jugoslovani v vojni pomagali ententi do zmage. Veliko število Jugoslovancev je bilo radi teh činov obsojenih na krute jetniške kazni ali celo na vešala od organov, ki so bili slepo orodje avstro-ogrske kamarile. Jugoslovani torej ne zaslužijo, da se v njihovim ozemljem nagradijo italijanski aneksisti in zategadelj zahtevajo, da v teh pokrajinah kot v celoti odloči plebiscit, kam naj pripadajo: k Jugoslaviji ali Italiji.

Če se bodo te pokrajine izročile Italiji brez plebiscita, bodo Jugoslovani smatrali ta čin za največjo krivico.

Tako poročajo vsi nepristranski in pošteni ameriški časnikarski poročevalci, ki so prišli po sklenjenem premirju v Jugoslavijo, da študirajo na mestu položaj.

Dopisi.

Chicago, Ill. — (Konec.) Ko je prišel domov se ni vsedel za mizo ter pisal oni dopis, pri katerem se je celo "Linotype" jokal, temveč se je vlegel v posteljo in spal mirno spanje pravičnega celih sedem ur in se mu še sanjalo ni o vseh tistih imenih, katere navaja "bivši podložni". Opozarjam tega "bivšega podložnega", da naj se pazi v bodoče, da ne bo takih neumnosti in laži trosil o človeku naokrog, o katerem ne ve ničesar, in da naj se drugič prej prepriča, predno bo obdolžil nedolžnega človeka tega, kar je kak drug naredil. Sicer se mu lahko pripeti, da ga bo "ta veseli Koreleček" prišel za dolg jezik ter ga mu prikrajšal za par vatlov.

Te "veseli Koreleček" vedno govori kar misli in nikdar ne sline svoje besede, toliko značaja ima še vedno v sebi, kot naprimer stori "bivši podložni". Saj se poznamo.

Kar se pa tiče tistih tvojih klubov, radi katerih "ta veseli Koreleček" tako joka, ker tako lepo napredujejo, katerega menda pri nas ni, ti omenim le toliko, da "ta veseli Koreleček" še ni pototil niti ene solzice, ker sploh ne vem, kje so vsi dotični klubi, katere tako naštevaja. Vem samo za en klub, v katerem pod pater Rasputinovo patronanco člani kluba igrajo "pool", kadijo cigarete, in igrajo na karte, in to imenuje "bivši podložnik" lep napredek. O saneta simplicitas.

Saprament, ali smo ga; to se bo jezil ta generalissimo, ko bo bral naš imenitni dopis, ki misli "bivši podložnik" in njegove krojake. Pa se grozno moti. Ko je "ta veseli Koreleček" bral dotični dopis, se je tako zadovoljno umejil in konstatal, da ni bolj neumnih ljudi na svetu, kot je ravno "bivši podložni".

Ta "veseli Koreleček" bi sploh ne odgovoril, toda ker "bivši podložni" gotovo pričakuje odgovor.

Alli veš, kje sedaj jokam! V Douglas parku v t. j. parku imajo dreve vse naokrog, na nebu plava solnce in vsa narava je vesela. V bližnji okolici ni nobenega razven dolgega od stonca ožganega atleta, o katerem ne vem, kake narodnosti je. Ker je ntrujen se je vlegel v travo, ter zaupal. Jaz pa.

Dovolj je. Pozdrav.
Za vse generale in generalčke.
"Ta veseli Korel."

Fleming, Kans. — Zopet ena žrtev več privatnega izkoriščanja. V tukajšnji naselbini je podlegel pljučnici in srčni napaki, za katere boleznijo je bolehal že več let, v tukajšnji okolici in sploh pri vseh rojakih v državi Kansas dobro znani rojak Frank Benedičič v najlepši moški dobi. doma iz Martinjega Vrha pri Železnikih nad Škofjo Loko na Gorenjskem. Umril je 5. julija t. l. in pogreb se je vršil 7. julija na katoliško pokopališče v Pittsburgh, Kans.

Pokojni rojak zapušča tukaj žalujočo soprogo s šestimi nepreklicnimi otroci, katerih je najstarejši star deset let in najmlajši pa en mesec. Tukaj v Kansasu zapušča dva brata in eno sestro, nekje v državi Colorado enega brata in v državi Wyoming enega, ter poleg tega več sorodnikov. V starem kraju pa stariše in enega brata.

Pokojni je bil zelo priljubljen pri vseh rojakih, kateri so ga poznali ter marljivo delavci in skrbni družinski oče. Pri napornem delu v premogokopu in radi slabe ventilacije v rovu si je pokvaril zdravje že pred leti, kjer si je nakopal srčno napako, kateri je sedaj podlegel.

Pokojni rojak je bil član društva sv. Alojzija št. 83 KSKJ in postaje št. 18 SDPZ (prejaneje sv. Barbare), kateri društvi sta se udeležili korporativno pogreba.

Pogreba so se udeležili tudi drugi rojaki v polnem številu.

Moje najiskrenejše sožalje rodbini pokojnika.

Poročevalce.

Fort Des Moines, Ia. — Pa smo v suhi dobi — "Vraga, seveda smo!" bi vzkliknil farmar, ki mu ni slepa dosti dežja v dolgih in vročih poletnih dnevih. Toda suša je več vrst. Jaz n. pr. občutim

lepno sušo najbolj — v prošlem, sedanjem in prihodnjem času, amen. Druga suša je izključenje vseh žnospov in istovrstnih nezaklejenih tekočin. Ta suša ne zadene naše države direktno na glavo, ker smo tu imeli že prej ta blagoslov v veljavi, vpliva pa seveda toliko, da se v bodoče ne bo moglo dobiti Bahovega mazila niti potom tihotapstva.

Dve veliki spremembi sta v teku in postaneta zakonito veljavni v Zd. državah v bližnji bodočnosti. Qmejitve alkohola in ženaka voljno pravice. To oboje bo imelo velikanski vpliv na javno in domače, privatno življenje. V tej novi družbi enakopravnosti vseh državljanov brez ozira na spol, bo evolucija delovala z veliko naglico. Ljudje bodo več mililili, se več učili. Za državne in gospodarske posle se bodo začeli bolj zanimati.

No, ravno Rusija, je že precej let suha. — Ali morda to vpliva in pripomore k zmagi proletarcev...

Suša ima torej poleg slabih tudi dobre strani, pa naj bo ta suša katerekoli vrste. Ako si lahko vsaj šepu, hodiš z mirnim sreem po najtemnejših ulicah; zaspis n. k. no zarkoli; nihče te ne bo napadel. S tem se rešiš tudi milijonov škodljivcev, kar je vredno več kot ves denar sveta, vstevši srebne kronce nekdanje dvojne monarhije, ki so dandanašnji nekako "po grošu" naše veljave. Ako je le preveč mokrote, tudi ni prav. V Franciji smo bili mokri tudi ameriški vojaki in sicer na dva načina: od znotraj in od zunan. Ne vem, če se je ta mokrota vsem dopadla ali ne; jaz sem skoro bolj zadovoljen s sušo. Biti ves premočen od dežja dnevno, z hladnimi piščami po glju na kraj telednske, ne zadostuje. Jaz se prej strinjam s popolno sušo, kot s tako mešano mokroto.

Ker sem ravno pri suši, bi še rad povedal eno zelo revolucionarno željo. — Skromno želim v svoji malenkosti, da bi se v letošnji poletni suši posušile vse monarhistične koprive, ali kako se že reče, "plemenitimi rožam", ki se rade sopolijo nad drugimi, res žlahtnimi rožami... Ta suša naj bi obsegala tako obsežen in popoln program, kot ga priporočajo voditelji drugih suš in prohibicij... Ta suša je tako potrebna, kot n. pr. kuga in lakota v "brezverski armadi"... Če je kateri "izmed številnih bogov" kaj trdno v sedlu, da njegovo povelje še velja, upam trdno, da se ta suša udeležiti prej kot bo izpiti pivo iz zadnje steklenice in ko bo v kalifornijskih sodih še nekaj rujnih kapljic...!

Zgodil nam se —!

Narodni praznik zgodovinskega dne 4. julija, smo tudi tukaj vrlo dobro praznovali. Naš top je imel v smislu programa izstreliti 48. strelcev, za vsako državo enega. Bilo je mnogo vsakovrstnih športov, kot žogobitje, dirke, šaljive parade po vežbališčih itd. Jaz sem del slavnosti zamudil, ker sem šel na piknik društva S. S. P. Z. v Carney, Iowa. Tu ni mnogo Slovencev, prišli pa so iz Madrida in drugih bližnjih krajev, tako da jih je bilo lepo število na pikniku. Vse je bilo fino: godba na harmoniko, pečen janjec, pišanje mehke (saj jaz nisem žvečil), to se pravi nealkoholne; postrežba izvrstna. Le deklet nimajo v teh krajih, ali pa mi jih niso hoteli pokazati. Je pač povsod naziranje, da vojak in dekle — če to izreden slučaj nanese, kar se ne zgodi posebno pogosto — morata imeti pri vsakem snidenju strogo čaperonstvo. Najbolje pa je baje, da se le na kilometre sramčljivo gledata.

Potem ko je bil piknik zaključen, smo šli v plesno dvorano, kjer so se naši rojaki in njih soproge sukali po akordih harmonike. Tudi jaz bi bil plesal, ko bi imel malo bolj urne noge in več časa na razpolago.

Dasi v javnosti ni dosti znano o tukajšnjih Slovenceh, vendar jih ni tako malo in tudi napredni so. Po več naselbinah so nastanjeni, te mesta so pa bližnj skupaj, tako da ob veseliceh pridejo vedno vsi skupaj. V Madridu je društvo S. N. P. J. Povedali so mi, da so tudi J. R. Z. delali in darovali po svoji moči.

Mesto Des Moines je sedež državne vlade, moderno in snažno, z vsemi ugodnostmi velikomestnega življenja ter z lepo okolico. Podnebje je mlo že za nas bolnike, kaj bi ne bilo za zdrave in

energičnih ljudi. — O, Iowa je lep kos naše nove domovine, pa naj mi kdo verjame ali ne!

Tako je v Iowi v teh gorkih fasih. Veliko pacientov je bilo iz oddoljenih iz te bolnišnice; prihajajo pa še vedno novi, bodisi iz Francije ali pa so premeščeni iz kake druge bolnišnice. Nekaj se jih je poženilo kar tu, ker mesto Des Moines ima lepa hčerke, ki so bivšim vojakom izredno naklonjene. Eden pa si je pred par tedni pomagal v večna lovišča. — Najbrž ga je jezilo, da je tisti Nemeec tako slabo meril... Jaz pa kadim cigare kot sam vrab. Poslali so mi jih prijatelji iz več krajev, za kar jim na tem mestu izrečem pečlarsko-vojaško zahvalo!

F. S. Tauchar.

Ameriške vesti.

VOJAKI SO NAKLONJENI LIGI NARODOV.

Washington, D. C. — Senator Hitchcock iz Nebraske je izjavil, da je večina ameriških vojakov za ligo narodov. Te besede so povzročile precej živahno debato. Da dokaže senator svoje trditve je citiral uvodnike in članke iz lista "Stars and Stripes", ki ga izdajajo oficirji in navadni vojaki, pri ekspedicijski armadi.

Senator Hitchcock je rekel, da list jasno dokazuje, da je večina ameriških vojakov za ligo narodov.

Senator Poindexter je vprašal, če ni bil list podrejen vojaški cenzuri, nakar je senator Hitchcock odgovoril, da je general Pershing izročil list oficirjem in vojakom, da pišejo v njem. Kar so pisali o ligi narodov, podaja misljenje vojakov.

Senator Poindexter je dalje vprašal senatorja iz Nebraske, če mu je znano, da je bila odposlana proforska komisija v Evropo, da podučeje vojake o ligi narodov. Senator Hitchcock je odgovoril, da ni nič slišal o tem.

Na razgovor je prišla v senatu tudi situacija v Centralni Ameriki, ko je senator La Follette iz Wisconsinia predložil resolucijo, da državni tajnik predloži senatu fakte o stikih med Združenimi državami, Nikaraguo in Kostoriko. Rezolucija vprašuje, zakaj so Združene države dovolile, da so oborožene nikaraguanške sile vdrle v Kostoriko, in Kostoriki ni bilo dovoljeno podpisati mirovne pogodbe v Versaillesu.

Senator Brandegee iz Connecticuta je izjavil, da zapusti republikansko stranko, če bo pristala na ligo narodov. Njegova izjava je med republikanci obudila splošno pozornost.

KAZNENKA POBEGNILA IZ DRŽAVNE JEČE.

Pueblo, Colo. — Iz državno jetnišnice v Canon Cityju je pobegnila prva kaznenka. Uradniki niso radi tega spravili te vesti v javnost, kajti malo smešno je, če pobegne kaznenka, slabotna ženska iz kaznilnice.

Mrs. C. C. Rose je bila 2. aprila obsojena na sedem let ječe, ker je bila zapletena v sleparsko zlorabo. Najbrž se ji ni dopadlo v ječi, kajti okolišine govore, da je že dalj časa mislila na beg in daje čakala le na ugodno priliko, da izvede načrt.

Kaznenka je nanadoma obotela in premetila so jo v kaznilniško bolnišnico. Pomoči si je prisvojila lestevico, ki služi kokušim, da hodijo v kokušnjak in iz njega, tu jo prislonila k zidu, nakar se je poslovila od kaznilnice.

Zid je visok do dvajset čevljev in okoli njega hodijo vedno stražarji, ki imajo nalogo, da pazijo na kaznenke, da se brez dovoljenja ne poslove od kaznilnice. Kaznilniški uradniki se vsled tega čudijo, kako je bilo mogoče kaznenki preplezati zid in pobegniti. Mogoče si je izbrala drugo pot!

ROP V JAVNEM PARKU.

Chicago, Ill. — E. I. Johnson iz Detroita je doživel v Jacksonovem parku dogodek, kakeršni so se odigravali pred petdesetimi leti na "divjem" zapadu.

Johnson je prišel v Chicago, da obišče svoje prijatelje. Bil je na potu domov, ko so na stranskem potu v Jacksonovem parku preden stopil trije neznanci s samokresi v rokah in mu dajali znamenja, da naj ustavi avtomobil.

bil Johnson je obegal, ker ni vedel, kaj hočejo od njega. Komaj je ustavil avtomobil, mu je eden bandit nametil samokres na glavo, drugi je pa s cigansko spretnostjo prekal njegova žepa in mu pobral vse vrednosti. Ko so mu rekli, da naj bo tako vljuden in zapusti avtomobil. Vanj so sedli bandite in se hitro odpejali izpred očel prestrašenega Johnsona.

NAJHVA AFERA.

Denver, Colo. — V hotel St. Regis v New Yorku je vstopil sr Charles Carrek, britski športnik in tovarnar v nadihom, da obudje Opaizl je v aparatni sobi sedemnajstletno gde, Sheila O'Reilly, ki je pobirala prostovoljne prispevke za osvoboditev Irca.

Sir Charlesu ni bila stvar vnet in prišel je zabavljati Irca. Mlada punica se ni razgrela radi njegovih opask, ampak mu je mirno povedala, da se lahko od strani, če ne miali nič prispevati za osvoboditev Irca. Sir Charles ni bil zadovoljen s takim odgovorom in poklical je poslovođa, katerega se je pritožil, zakaj je dovolil pobirati za osvoboditev Irca. Poslovođa je poudaril, "vita za" da je dovolil pobirati prispevke Francosom, Poljakom, Britom itd., zato nima vzroka, da bi prepovedal pobiranje prispevkov Irca.

Sir Charles se je segrel in ble-dile so precej ostre besede, nekateri okoli stoeje je celo imhaval "izdajalec." To je bilo malo preveč in pobrazil so ga močne roke treh slug Irskega pokoljenja in postavile na cesto. Sir Charles se je sicer postavil v bran, ali preden se je zavedel, kaj se prav-zaprav godi, je že bil na tleh, kjer je lahko premišljeval svoje roboto obnašanje. Afera je s tem činom zaključila.

PRIPRAVA ZA PREVAZANJE.

Omaha, Neb. — W. M. Jefferson, vrhovni ravnatelj Union Pacific železnice, je izjavil, da je železnica pripravila trideset tisoč va-z za prevažanje plemenca, v katerem pojde sedem in petdeset milijonov bušjev plemenca, ali osterina plemenca v Kansasu. Plemenca bodo razvožili v Kansas City, Chicago in Galveston.

Vreme je bilo letos ugodno v Kansasu za plemenca. Takoj spomladi je bilo dosti dežja, Kansas je pa ob pravičnem času pritisnila suša, tako da je plemenca dozorela v lepem suhem vremenu. Medtem, ko se železnica pripravila za prevažanje plemenca, je naraščala potniški promet. Obratne razmere so isko ugodne na tej železnici, da bo lahko zmogla več promet, ne da bi nastale nekakšne zamude.

ČISTINI ROP.

Denver, Colo. — George J. Smith, bivši lujan, je popravil avtomobil na vogalu Četrte ceste in Williamsova ulice. Bila je iz ura deset. Nasenkrat je počel strel, kroga je prišel mimo Smithovih ušes in udarila v steklo in drobni so zleteli v Smithu v ob-faz. Pred njim je stal, kakor da je zrastle iz tal, velik zamorec, ki mu je ukasni, da naj hitro njemu izroci vse, kar ima nekaj vrednosti. Smith je vbojal. Zamoret se je hitro odstranil s plemeni, pri odhodu je pa oddal en strel v smeri proti avtomobilu.

MAKI SE JE KAZNENKA ZA SVOJE OTROKE.

Omaha, Neb. — Ko je prišel koretiti dom mra. Cora Abbottov, je dala hitro znamenje, da je bila v ognju. Mleka je iz gornjega nadstropja na prosto. Ko je bila zunaj je pričela klicati svoje otroke, ki so spali v prvem nadstropju. Otroci so spali in ko se je mati prepričala, da njim klasi se zbude otrpki, je plesala vsaj hišo, v kateri je revica ostala živimi.

TRAKOPILOV BJE JE SE V AVSTRIJI.

Mineola, L. I. — Angliški trakoplov B-34 se vedno čaka tukaj na milost ugodnega vetra. Balon je bil večerj 100 čevljev visoko v zraku pripeljen na odhod na Angliško, toda major Scott, vodja motiva na trakoplovu, je odredil, da se počaka do jutri.

NOVICE IZ JUGOSLAVIJE.

Pljuške novice. — Za podpis ravnega potpisnika se je dvokrat podaljšal rok, menda v sled rometihih razmer. Okr. bolniška agencija v Ptuj je hotela podpisati gotov mesek državnega poplisa, mestna občina pa je v kapor doznajemo tudi takajnja me...

Nasa vlada je na prepovedala gnilicam in bankam izplačevati strankam denar. Rok je potokei posojilo se ni podpisalo. Pri nas se zadnje čase zopet oča pomatjanje soli. Ali bi ne lo dobro, da bi se odprla sol, ki haje zasidana na posestvih grov v Zavrčah? Tako namreč se go...

V mestnem sovetu so nemški stopniki apelirali, da naj vladni misar vpliva, da se odstranijo iz trgovih slike, ki kažejo groditvija Avstrijcev. Nemcev in ligarov v Srbiji, ker bi te slike znane rasburjati vojakstvo in vročiti kake izgredne profi imeni. Navtila se je burna deka. Sože. Bala je svatili nemške svetovalce, da naj delajo na to, se na razpisajo nemuim in gostasne vesti o oskranjenju treh klet o metanju v Dravo.

Da so pri nas nekam čudne razre, se ni čuditi, ker ima Ptuj s ojnimi 5000 dušami kar 36 goin, par žganjarn in dve tovarni žganja! Samo družina Strasshila eno tovarno za žganje in men 6 gostilni! Oblast naj bi zaprla ovico teh gostiln, ker bi se itak uga polovica bila odveč. Neki trgovci, ki je imel še pred skoj svojega zastopnika dr. O. Oela iz Maribora je bil 1914. leta erniran itd. Pisal je svojemu topniku naj mu pomaga. Odgo se je glasil: Za take in veleizaiske stvari ne prevzajem za...

Poljaki protestirajo proti pravicam židovske manjšine. V Varšavi. — Po vsej poljski republiki je vstal vihar protesta proti pogodbi, katero je podpisal Paderewski z zavezniki in v smislu katere jamči Poljska narodne, jezikovne in verske pravice nazadnim manjšinam v svojih mejah. Poljaki so našli, da bodo morali na ta način vzdrževati židovske šole in sinagoge in zdaj burno agitirajo proti ratifikaciji omenjene pogodbe.

Poljski protestirajo proti pravicam židovske manjšine. V Varšavi. — Po vsej poljski republiki je vstal vihar protesta proti pogodbi, katero je podpisal Paderewski z zavezniki in v smislu katere jamči Poljska narodne, jezikovne in verske pravice nazadnim manjšinam v svojih mejah. Poljaki so našli, da bodo morali na ta način vzdrževati židovske šole in sinagoge in zdaj burno agitirajo proti ratifikaciji omenjene pogodbe.

Poljski protestirajo proti pravicam židovske manjšine. V Varšavi. — Po vsej poljski republiki je vstal vihar protesta proti pogodbi, katero je podpisal Paderewski z zavezniki in v smislu katere jamči Poljska narodne, jezikovne in verske pravice nazadnim manjšinam v svojih mejah. Poljaki so našli, da bodo morali na ta način vzdrževati židovske šole in sinagoge in zdaj burno agitirajo proti ratifikaciji omenjene pogodbe.

Poljski protestirajo proti pravicam židovske manjšine. V Varšavi. — Po vsej poljski republiki je vstal vihar protesta proti pogodbi, katero je podpisal Paderewski z zavezniki in v smislu katere jamči Poljska narodne, jezikovne in verske pravice nazadnim manjšinam v svojih mejah. Poljaki so našli, da bodo morali na ta način vzdrževati židovske šole in sinagoge in zdaj burno agitirajo proti ratifikaciji omenjene pogodbe.

Poljski protestirajo proti pravicam židovske manjšine. V Varšavi. — Po vsej poljski republiki je vstal vihar protesta proti pogodbi, katero je podpisal Paderewski z zavezniki in v smislu katere jamči Poljska narodne, jezikovne in verske pravice nazadnim manjšinam v svojih mejah. Poljaki so našli, da bodo morali na ta način vzdrževati židovske šole in sinagoge in zdaj burno agitirajo proti ratifikaciji omenjene pogodbe.

Poljski protestirajo proti pravicam židovske manjšine. V Varšavi. — Po vsej poljski republiki je vstal vihar protesta proti pogodbi, katero je podpisal Paderewski z zavezniki in v smislu katere jamči Poljska narodne, jezikovne in verske pravice nazadnim manjšinam v svojih mejah. Poljaki so našli, da bodo morali na ta način vzdrževati židovske šole in sinagoge in zdaj burno agitirajo proti ratifikaciji omenjene pogodbe.

Poljski protestirajo proti pravicam židovske manjšine. V Varšavi. — Po vsej poljski republiki je vstal vihar protesta proti pogodbi, katero je podpisal Paderewski z zavezniki in v smislu katere jamči Poljska narodne, jezikovne in verske pravice nazadnim manjšinam v svojih mejah. Poljaki so našli, da bodo morali na ta način vzdrževati židovske šole in sinagoge in zdaj burno agitirajo proti ratifikaciji omenjene pogodbe.

Inozemstvo.

21 FRANCOZOV UBITIH NA REKI.

Zeneva, 9. jul. — Najnovejša vest z Reke se glasi, da je bilo 21 Francozov ubitih v bojih med francoskimi in italijanskimi vojniki na Reki. Kravali in boji se nadaljujejo.

Polosaj na Slovaškem je nespremenjen.

London. — Čehoslovaška brezična brzjavka se glasi, da odhod ogrskih komunističnih čet iz Slovaške ni spremenil položaja. Bela Kun je pred izpraznitvijo ustanovil slovaško sovjetsko republiko, kateri načeluje Jan Aušek, ki je prej vodil boljševiško propagando med Slovaki iz Budapešte. Obenem so ogrski komunisti organizirali slovaško rdečo armado, ki zdaj gospodari v Slovaškiji. Spremenila so se torej le imena, dočim je na Slovaškem zdaj ravnotako, kakor na Ogrskem.

(Čitatelj se spominjajo, ko je bila pred dobrim mesecem priobčena kratka brzjavka, da je v Slovaškiji proklamirana sovjetska republika. Vest je bila resnična, toda pomota je bila v krajevnem imenu. Namesto v Slovaškiji se bi bilo moralo gladi v Slovačkiji. — Op. ur.)

Poljaki protestirajo proti pravicam židovske manjšine.

Varšava. — Po vsej poljski republiki je vstal vihar protesta proti pogodbi, katero je podpisal Paderewski z zavezniki in v smislu katere jamči Poljska narodne, jezikovne in verske pravice nazadnim manjšinam v svojih mejah. Poljaki so našli, da bodo morali na ta način vzdrževati židovske šole in sinagoge in zdaj burno agitirajo proti ratifikaciji omenjene pogodbe.

Epidemija samomora med nemškimi oficirji.

Zeneva, Svica. — V Nemčiji se množe samomorji častnikov, posebno v Prusiji. Število samomorjev med oficirji je naraslo za 38 odstotkov odkar je bil podpisan mir. Ki določa, da se mora bivši kaiser postaviti pred zavezniško sodišče. Epidemija samomorjev se razširja tudi na soproge častnikov.

Boljševiki izgubili Krim.

London. — Vojni stan je poročal v sredo, da so se boljševiške čete morale umakniti s Krima po padcu Caricina, ker so vsled okupacije železnice po Denikinovih kozakiških četah izgubile zvezo z centralno Rusijo. Po zadnjih vestih je Denikin še 75 milj od Saratova.

Sovjetske čete se bližajo Tomsku v Sibiriji.

London. — Brezična brzjavka iz Moskve, datirana zadnji petek, se glasi, da sovjetske čete na vzhodni fronti nadaljujejo značljivo prodiranje proti Tomsku. Kolkak je ukazal podreti mostove čez reko Obi, da bi ustavili rdečo armado.

Angleške čete zapuščajo Arhangelsk.

London. — Britiske čete so pričele zapuščati severno rusko fronto v okolišču Murmanska in Arhangelska. Tam ostane še nekaj francoskih, italijanskih in srbskih čet, ki bodo pomagale ruskim prostovoljcem dokler se zadnji ne opomorejo, da lahko sami nadaljujejo vojno proti sovjetu.

Samo dve osebi sta sprejeli Sonnina.

Rim. — Ko se je baron Sonnino, bivši zunanji minister, povrnil iz Pariza prejšnji teden, sta ga sprejela na kolodvoru samo dva osebna prijatelja. Sonnino je bil oditto potrt.

Američan načelnik Rige.

Kodanj. — Major Dawley, Američan, je imenovan poveljnikom v ruskem pristanišču in mestu Rigi. Mesto je v rokah zavezniških čet.

Neodvisen kandidat izvoljen v Minnesoti.

St. Paul, Minn. — Oscar E. Keller, neodvisen kandidat za kongres, je bil izvoljen s tri tisoč glasov večine nad republikan-aktim in demokratičnim kandidatom. Obs nasprotna kandidata pristata, da sta poražena.

APEL SIBIRSKIH DELAVCEV NA POMOČ.

(Nadaljevanje s 1. strani.) Svobode so popolnoma uničeni. Edina aktivnost v sibirskih žiljavici je danes kozaska nagajka, ječa in rabljeva krogla. Vse sibirske ječe, vojaške in civilne, so polne ljudi in postale so najgoste brezice boleznin in počasnega umiranja. Tisti, ki so na krmilu, so si vzeli nalogo, da uničijo revolucionarne ideje s popolnim uničenjem kmetskega in delavskega prebivalstva. Japonske čete imajo na vado, da brez opomina streljajo iz težkih topov v naše vasi, ki se hitro spremenijo v kup pepela. Vasi Sakatin in Ivanovka blizu Blagovješčenska sta bili uničeni na ta način.

V teh urah težkega trpljenja se dobro zavedamo, da takšne razmere bi bile nepogoče brez tuje intervencije, ki je demoralizirala, brutalizirala in tiranizirala našo deželo; vemo, da Semrenovi, Kalmikovi in Kolčakovji bi ne mogli obdržati niti eden dan svoje zločinske vlade, ako jih ne bi podpirale vaše vlade z denarjem, strelivom in drugimi potrebščinami, da lahko nadaljujejo civilno vojno in rabeljsko delo.

Zavedamo se pa tudi, da se kaj takega ne more zgoditi z vednostjo demokratičnih državljanov zavezniških držav, kajti sleherni pošteni državljan bi zardel sramoče, ako bi vedel, kakšno izdajstvo in krvavo vlogo igrajo njihove vlade, zato apeliramo na vas v imenu pravčnosti in človečanske svobode, v imenu velike ruske revolucije in v imenu vsega čutečega človeštva:

Ne gledajte mirno dokler vaše vlade davijo revolucionarno Rusijo! Napnite vse sile, da vaše vlade čimprej odpokličejo vojaštvo z naše zemlje in da nas pustijo, da si sami izberemo pota naše usode brez tujega vmešavanja. To je vaša sveta pravica, za katero smo darovali kri na altarju svobode in nihče ne sme kršiti te pravice.

Svet kmetških in delavskih zastopnikov v Sibiriji.

NAPAD NA MIRNE STRAJKARJE.

(Nadaljevanje s 1. strani.) Ljali so kar tjevendan in oživili ci sodijo, da je bilo v kratkem času oddanih okoli dve sto strelov na strajkarje. Po tem "junakiščinu" so se privatni stražarji s svojim načelnikom umaknili za zidovje in telefonirali v Chicago po pomoč, češ, da so strajkarji napadli stražarje in naskočili tovarno.

Učinki oddanih strelav so bili strašni. Dva delavca sta obledela mrtva, šest delavcev je težko ranjenih in bodo mogoče podlegli ranam. Nad petdeset ranjenih oseb so obvezali v dveh bolnišnicah. Krogla je zadela tudi dete v materinem naročju in ga zbila iz materinih rok, da je padlo na tla. To dokazuje, da so privatni stražarji streljali tudi na ženske in deteta.

Od stražarjev ni nihče ranjen, kar potrjuje, da je bila izvršena zarota za napad na strajkarje. Dnevnik, ki zagovarja privatne interese, skušajo ta strahopeten napada na strajkarje olepšati z raznimi izmišljenimi pripovedkami, toda "Ameriška delavska federacija" bo skrbela, da napadalec in morilec pridejo pred sodišče, da prejmejo kazen, ki jo zaslužijo.

NAZANILNO IN ZARVALA.

Zalostnega arca naznanjam vsem sorodnikom, znancom in prijateljem, da nam je kruta smrt vzela našega ljubelega sinčka

FRANK STEPAN

v mladi dobi starosti 4 leta in 3 mesece, rojen v Marianni, Pa., 12. marca 1915 in umrl je pa 30. junija t. l. po osem dnevni bolezni zasrpljenja krvi. Pokopali smo ga prvega julija na katoliškem pokopališču v Springdale, Pa. Pri tem se prijazno zahvalimo vsem, ki so nas tolažili ob času njegove bolezni in obiskali ob mrtvaškem odru.

Ti naš dragi sinček pa nam ostane večno v spomin. Poživaj mirno v hladni ameriški svobodni zemlji.

Joseph in Anna Stepan, stariki, Annie, Kathie, Joseph, Mary in John, bratje in sestrice, Martin Kastelic, bratranec, Harmanville, Pa.

Našim naročnikom naznanje.

V mestu Cleveland, Ohio biskopal se poleg društvenih tajnikov vse naše naročnike brat John Yaklich. Želimo da mu greste na roke in se naročite na list.

V državi Minnesota bode obiskal vse naše naročnike naš dobroznani brat ALLOIS ZAKRAJSEK, kateri je sedaj na počincah iz šole v Dubuque, Iowa. Rojakom ga toplo priporočamo naj se naroče na list.

V državi New York in West Virginia bode obiskal vse naše naročnike brat in zastopnik A. Jankovich. Vsem rojakom ga najljubneje priporočamo, naj mu grede naroke in naj se naroče na list "Prosveta".

Nadalje želimo se omeniti, da sedaj društveniki, tajniki in tajnice pobirajo naročnino od vseh starih in novih naročnikov in pri tem apeliramo na vse naročnike katerim je že ali jim bode v kratkem potekla naročnina, da isto ponovijo čim hitreje, ter tako pomagajo do boljšega uspeha pri listu. Naročite se na Prosveto.

Ker nas je že več rojakov uprilo ako se lahko pošilja sedaj list svojem v Jugoslavijo, želimo omeniti je to po našem mnenju in po izjavi poštne uprave popolnoma dovoljeno. Torej ako kdo želi pošiljati svojem za staro domovino je \$7.50 za celo leto. Člani lahko doplačajo še poleg svojega assessmenta še 80 za celo leto listu svojem v domovino.

Upravništvo.

POTREBUJEMO 200 MOŽ v starosti 18 do 45 let,

ki naj tehtajo 140 funtov in več pri dobrem zdravju, za dobro plačano kontraktno delo (piece work) v tovarni. Zglasite se osebno ali pa nam pišite na Factory Employment Office.

THE GOODYEAR TIRE RUBBER COMPANY, AKRON, OHIO.

PAZIŠE NA VAŠE NOGE.

Ako so otekale, ako vse pečejo, holi jo, ako se peče, imajo smrdljiv duh, so utrjene, vroče, ako imate kurja oboča, žulje, nagulice, slabo vrnjene nohte na njih, tedaj naročite takoj za en dolar zavoj našega slavnega zdravila FOOT REMEDY, sestavljeno iz naravnih zelišč. Takoj vam bode pomagalo. Nalovite na: JUVVIT LABORATORY, South Hill Branch 6, Pittsburgh, Pa.

200 RUDARJEV POTREBUJEMO ZA DELO V NOVIH PREGOROVIVH V EVARTS, KY., BLACK MOUNTAIN MINES, HARRISBURG COUNTY.

Novo odprti premogorovi, suhi, ni plina, dobra streha, dela se vsak dan stalno. Dober premogar zasluži od \$7 do \$12 na dan. Nove hiše poslopja, cerkve in šole bomo zgradili tukaj. Pridite osebno ali pa nam pišite na naslov:

A. R. SIGMUNDI, EMPLOYMENT OFFICE, EVARTS, KY.

Čudovito

se nepogahano, ali vresnici najboljšje zdravilo

EGG SALVE

(Jajlje toplega masla)

Ohranilo je mnogo ljudi pred hudimi bolečinami, sindžljenih od opaklin in poparjenost.

To jajlje maslo učinkuje tako hitro, da je v desetih minutah, po prvem namazanju prenehajo bolečine. Ni potrebna nobenih ponaredov, ni ga boljšega zdravila na vsem svetu za take staveže. Uprajte vašega lekarnarja po

EGG SALVE

(Jajljev toplečen maslo)

LOUIS KRAL

Splošni zastopnik in razpisatelj za vse Zdravstvene države.

P. O. Box 383, Norvya, Ill. Tel. Norvya 875.

Slovenska Narodna Podporna Jednota. Ustanovljena 8. aprila 1904. Inskop. 17. junija 1907 v državi Illinois.

GLAVNI STAN: 2687-89 SO. LAWNDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS. GLAVNI ODBOR ZA DOBO 1919-1922.

Izvrševalni odbor.

UPRAVNI ODBOR. PREDSEDNIK: Vincent Canjar, 2687-89 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill. PODPREDSEDNIK: Anton Straz, Box 140, Canonsburg, Pa. TAJNIK: John Vardarbar, 2708 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill. TAJNIK BOLNIŠKEGA ODDJELJA: Paul Berger, 2687-89 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill. UPRAVITELJ GLASILA: Filip Golina, 2687-89 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

POROTNI ODBOR.

John Ambrosi, predsednik, Box 301, Canonsburg, Pa. John Underwood, 408 Hay St., Springfield, Ill. Martin Subanbar, Box 276, Barberton, Ohio. Joe Radlich, Box 432, Smithton, Pa. Frank Smerak, 2600 Prosser Ave., Cleveland, Ohio.

BOLNIŠKI ODBOR.

OSREDNJE OKROŽJE: Paul Berger, predsednik, 2687-89 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill. VEMODNO OKROŽJE: Rudolf Pleterski, Box 436, Bridgeville, Pa. ANNA RADLICH, Box 73, Wick Haven, Pa. ZAPADNO OKROŽJE: Anton Sular, Box 104, Green, Kan., in Jugoslaviji. Leo Kubar, Box 248, Gilbert, Minn., in severozapadu.

Nadzorni odbor.

Matt Petrovici, predsednik, 18517 Waterloo Rd., Collinwood, Ohio. John Ambrosi, 418 Pierce St., Evieth, Minn. Joe Kahan, 5201 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.

Tiskovni odbor.

Vincent Canjar, John Ambrosi in Matt Petrovici.

ZDRUŽITVENI ODBOR.

PREDSEDNIK: Frank Alci, 2124 So. Crawford Ave., Chicago, Ill. John Trudi, Box 181, Lawrence, Pa. Julia Oves, 242 Englewood, Detroit, Mich. Joe Blak, 1101 E. 25. St., Cleveland, Ohio. Mary Uševic, 1844 So. Racine Ave., Chicago, Ill.

VRHOVNI ZDRAVNIK: Dr. F. J. Kern, 6202 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio. ODGOVORNI UREDNIK "PROSVETA": Jule Zavratnik.

POZORI! — Vse denarne poljičaje in stvari, ki so blago št. izvrševalnega odbora in bolniškega odbora, naj se pošiljajo na naslovi John Vardarbar, 2687-89 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Vse denarne poljičaje naj se pošiljajo Paul Bergerju, bolniške bolnišnice odbora št. 140.

Vse prihodnje glade poslovanja v št. izvrševalnem odboru se naj pošiljajo M. Petroviciu, predsedniku nadzornega odbora, čigar naslov je spodaj.

Vsi prihodnji na št. porotni odbor se naj pošiljajo na naslovi John Ambrosi, Box 301, Canonsburg, Pa.

Vse prihodnje proti uradništva glasila se naj pošiljajo predsedniku tiskovnega odbora Vincent Canjarju.

Vsi dopisi in drugi spisi, pisanja, opisi, naročila in spisi vse, kar je v zvezi s glasilom jednota, naj se pošiljajo na naslovi "Prosveta", 2687-89 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

NAJCENEJŠA, NAJGOTOVEJŠA IN NAJBOLJŠA POT ZA POŠILJANJE DENARJA v Avstrijo, Slovenijo, Hrvaško in Dalmacijo in PO KABLOGRAMU 100 KRON ZA \$6.75

KADA BI IZVEDELA. za mojo prijateljico Kristino Ivanovko Vurk. Pred 7 leti je živela v Clevelandu, Ohio. Rada bi ji pisala pa ne vem naslova. Cenjene rojake prosim, če kdo ve za njen naslov, naj mi ga naznani, ako bode pa sama to čitala naj se prijavi na moj naslov. Moje deklisko ime je bilo Mary Novak, rojena v Trbovljah. Moj naslov je: Marija Rupnik, 2126 State Street, Petru, Ill.

NE VESTE KAM BI ŠLI V NEDELJO? Poskusite s izletom k Ant. Mladjcu v Algonquin, Ill. Je samo 45 milj severozapadno od Chicago. Krasen kraj ob Fox-Riverju, dovolj hladne senca, ribolov, snažna prenočišča, domača kuhinja in dovolj mokrote, od bistrice studenčeske navzgor. Železniska zveza s Chicago je dobra. Na Northwestern postaji dobite vlak za Algonquin štirikrat na dan; nazaj odhaja vlak trikrat dnevno.—Ravno prava daljava od Chicago je za izlet s avtomobilom. Ko pridete v Algonquin, vprašajte za "Dancing Pavilion" in vsak vam pove za moj prostor. Anton Mladic, box 89, Algonquin, Ill. (Tel. Algonquin 16.)

EN MILJON ZASTONJ tri dnevno zdravljenje LAXCARIN

DR. KOLER SLOVENSKI ZDRAVNIK 636 Penn Ave., Pittsburgh, Pa.

SLOVENCII! Ne pozabite svojcev v domovini. Pošljite jim denar, podpirajte jih sedaj, ko je sila največja. Krone so sedaj še zelo pod cenjo!

100 KRON STANE SAMO DOLARJEV 6.75. Ako želite potovati domov, obrnite se do nas. Mnogoletna skuhinja z bančnimi in potniškimi posli nam daje jamstvo, da v resnici moremo lahko vsakemu najboljšje postreči. Imamo prostor za vas na vsakem parrniku. Pišite na: JOHN NEMETH STATE BANK 1597 — 2nd Ave. in 63. ulica, New York, N. Y.

Socialni demokrati in državni proračun.

Govor sodruha Antona Kristana v belgradskem narodnem predstavništvu dne 28. maja.

(Konec).

Omenil sem vprašanja zdravstva. Gospodje! V naši državi imamo vse polno tuberkuloznih ljudi; ta bolezen se grozno širi. Imamo vprašanje, kaj ukreniti proti širjenju kužnih in spolnih bolezni, ki strahovito razširjajo. Kaj se je storilo v tem oziru? Kje so tiste kompetence, ki so kaj storile? Zastonj iščem v ministrstvu pri "narodnem zdravju" programa, ki bi nam kazal pot iz t. im. ne bodočnosti.

Gospodje! Vprašanja sirotništva, bolnišnic, zaščite dece trkajo na naša vrata; naša dolžnost bo, da bomo reševali ta vprašanja z vso resnostjo, resneje nego se rešujejo danes.

Kako se vlada:

Kamor pogledam, gospodje, in česar se dotaknem samo mimogrede, povsod se kažejo novi stroški. Kaj pa reče naša vlada proti vsemu temu? Naša vlada vlada komodno; ima vojake, žandarje, policiste; vlada cenzura, konfiscira, zabranjuje, aretirajo, za vsako bolezen ima ista zdravila: vojake, žandarje, policije, cenzorje. Gospodje so slišali, da je slavni Gumplovicz enkrat rekel: "Mit Bajonetten lasst sich regieren", a so pozabili, da je dodal: "Aber auf Bajonetten, kann man nicht sitzen". Gospodje! Zapišite si: če bomo hoteli opravljati našo državo tako, kakor je treba, bomo morali tudi znati na bajonetih sedeti, bomo morali imeti ti "Stitzleder", ki je potreben za vsako vladavino. Doba fraziranja, oduševljenja, izjav, delegacij in deputacij bo morala nehati, pričeti bo treba vpotrebjavati "Stitzleder", magari tudi na bajonetih.

Zdi se mi, da se naša vlada drži orientiskega gesla: "Bo že kako!" Tega se je naučila, tako se mi zdi, od tistega prav prijetnega militeja, ki sem ga včasih opazoval v Carigradu. Če je človek kam prišel, je trajalo silovito časa preden se je kdo vzdignil in mu ponudil kave in cigarete; preden je pa izpregovoril je trajalo pol dneva.

Te orientiske navade morajo izginiti, začeti se mora resno, pozitivno delo v prid državljanov in države. Naša težnja mora iti na tem, da uredimo to državo za moderno, svobodno, napredno državo.

Kaj se dela?

Najvažnejši resor: je finančni resor; finančni minister je eden izmed najvažnejših ministrov. Če ga vprašamo: "Priatelj, kako pa je s tvojim gospodarstvom?" pravi gospod finančni minister: "Gospodje, tako-le je: Slovenija redno plačuje davke, je navajena na to; Bosna in Hercegovina tudi še tako nekako; Hrvaška bolj slabo; Slavonija, ki je največ nagražena, uganja pasivno resistenco; v Bački in Banatu je pa težko, ker tam še poreznikov (davčnih uradnikov) nimajo; glede Srbije in Macedonije se ni čuditi da ne gre; umevno je, da tam še ni mogoče davkov pobirati.

Toda, gospodje, če pobiranje davkov ne gre, je to za finančnega ministra precej velik signum paupertatis, precej veliko znamenje nedela, kajti jaz bi rad videl, kateri uradnik ni ne bo delal, če imam autoriteto države!

"Toda poreznikov ni!" Jaz pa vidim po Belgradu, Zemunu, Zagrebu, Ljubljani dosti mladih fantov v lepih uniformah, ki se izprehajajo, krađejo Bogu čas in zapravljajo kraljevski denar; te bi nagnal v davčne urade in bi delali! A če pride sodrug poslanec Korac in predlaga: "Demobilizirajmo!" se pa prevede preko tega na dnevni red. To je kardinalna napaka naše vlade in našega narodnega predstavništva, da se ne bavimo nikdar s temi temeljnimi vprašanji naše uprave. Nam manjka uradnikov — naši fantje se pa izprehajajo in odvajajo od dela, od pozitivnega, drobnega dela, ki je neobhodno potrebno za življenje.

Gospod finančni minister nam je povedal, koliko bi imela država stroškov. Sedaj pa nastane

vprašanje, odbod bomo dobili dohodke. Če bočemo davke pobirati, moramo imeti urade, seveda tako urejene urade, kakor to zahteva moderna država. Če ni uradnikov, jih moramo dobiti; samo polskati jih je treba tam, kjer so.

Vprašanje državnih monopolov: tobaka, soli in carine nam kaže drastično, kako se ne sme delati. Človek bi pričakoval od finančnega ministra, da bo po 7 dneh načrtno in nam rekel: finančni načrtom in nam rekel: finančni položaj naše države je tak in tak, jaz sem mnenja, da se bo prišlo do finančnega ravnovesja tako-le in tako-le. Toda od njega smo dobili samo par komičnih stvari — oprostite neparlamentarni izraz! Toda človek se ne more vzdrževati smeha, če vidi tole. Finančni minister je izdal vabilo na podpisovanje državnega posojila v znesku 200 milijonov kron in 20 milijonov dinarjev. In tu beremo v "Glasu Naroda", organu demokratske stranke, vabilo finančnega ministrstva na subskripcijo: Podpisujte 4% ne državne bone, ker s tem ne koristite samo državi, ampak še bolj samim sebi. Da podpisovalci državnega posojila res koristijo samim sebi, se pripravimo, če beremo dalje — gospod predsednik naj mi dovoli, da preberem samo par kratkih stavkov — (bere):

"Kdor posodi državi 100 kron, dobi po 6 mesecih zato 5 dinarjev povrh". Glej "Glas Naroda" razglas fin. min.

Kdor torej posodi državi 100 raztrganih avstrijskih kron, ki veljajo v inozemstvu samo 18% svoje navidezne vrednosti, dobi ob priliki povračila še 5 poštenih dinarjev po vrhu! Jaz ne vem, kako naj to imenujem. Kje je dobil gospod finančni minister dovoljenje za tako transakcijo? 30% obresti za 100 kron, ali ni to nekaj nečuvvenega!

Interesantno je še to-le, ki kaže vso nalivnost gospodov v finančnem ministrstvu. V istem času, ko razpiše finančno ministrstvo državno posojilo, napove tudi davke na vojne dobičke. To se pravi z drugimi besedami: Vojni dobičkarji, če hočete, da vas ne bomo preveč obdavčili, ne podpisite državnega posojila, ampak skrijte denar!

Ker sem že pri davku na vojne dobičke naj omenim še to-le. Da je davek potreben in pravičen, o tem ni izgovoriti besed. Žalostno je pa to, da je bil načrt za ta davek predložen finančnemu odseku že pred 3 tedni, a ga finančni odsek še vedno ni pregledal in načrt še sedaj ni prišel v zbornico. Tako važen predlog — ja stvar ne more priti v tek! Finančni minister bi moral tu storiti svojo dolžnost.

Finančni minister je predložil tudi načrt za davek na samoe. Gospodje, precej dvotipov se je že napravilo na račun tega davka. Stvar ni prav nič duhovita in narodno predstavništvo predloge v sedanji obliki nedvomno tudi ne bo sprejelo.

Naš finančni minister nima nikakega finančnega načrta. V cellem finančnem zakonu ne dobiti finančnega programa. Jaz se ne bom spuščal v meritum in podrobnosti, ker sem rekel, da je vprašanje tako velkanskega kredita samo vprašanje zaupanja in nič drugega. Jaz tega zaupanja nimam in ga ne morem imeti.

Zanimivo bi bilo primerjati delo našega parlamenta s delom parlamentov drugih držav. Veliko o tem sicer ne vemo, ker smo hermetično zaprti proti inozemstvu vsled strahu pred — boljčeviki, da bi nas ne okužili, a s tem tertijsi proderer vendar k nam kakav vest o tem, s kakimi važnimi predlogi se peča parlament Nemške Avstrije, a kako velikimi projekti se bavi parlament češke republike; sileno čujemo tudi iz drugih držav. Povsod se stavijo predlogi, ki merijo na to, da bi se domovina konsolidirala in preuredila duhu časa primerno.

Gospodje, pojdimo dalje! Poleg davkov, poleg dohodkov iz monopolov in sploh dohodkov, ki spadajo pod resor finančnega ministra, imamo še nekaj produktivnih gran (strok), glede katerih moramo zahtevati, da se povzdignejo, še zaradi dohodkov, ki jih dajejo državi. Imamo n. pr. saobračaj (železniški promet) in pošto. Če govorim o železniškem prometu, me vedno boli srce. To je eno najbolj perečih vprašanj. Ali naše železnice kaj nesejo? Koliko ima država od železnice več

dohodkov kakor stroškov? Upam se trditi, da so naše železnice gotovo pasivne. In zakaj? Gospodje, če bodo naše železnice morale plačati komitentom (oddajalcem posojiljatev) vsa škoda, ne vem, ali ne pridejo v konkurz kajti toliko se pokrade in izgubi. Če se bo vse to iztožilo, res ne vem, kam pridemo s tem žalostnim poglavjem.

Gospodje! Kadar je treba gledati na to, da bo kako podjetje nesejo, je treba tudi podjetje urediti tako, da bo moglo nesti; treba je investirati potrebne zneske in urediti ves promet temu primerno. Kaj, se stori pri nas v temu oziru!?

Že slišam ugovor: "Premoga ni! Povedal sem že, da ga je dovolj. "Železniških vagonov ni!" Tudi vagoni so. Treba je le energije roke, treba je priti vum iz kizmeta, vum iz "bo že kako" — in premog bo prišel od tam, kjer je; vsaj ima Bosna 10 premogovnikov, Hrvaška 10, pri nas v Sloveniji se koplje premog; tudi delavec je dovolj; zakaj se ne koplje črni diamant? Treba je samo krepke roke, a naša vlada je nima, ker stoji na stališču prokletega orientiskega kizmeta.

Da v ministrstvu za promet ni energije, se vidi že pri železniških vozilih. Državni poslanci imamo pravico potovati povsod brezplačno. Pa pokažeh v vagonu izprevodniku nakaznico za brezplačno vožnjo, a izprevodnik pravi: "To mene nič ne briga!" Nazadnje te še kaznujejo, ker nisi kupil vozovnice. To sem inkusil na lastni osebi. Kdo se pri železnici drži predpisov, ki mu jih daje nadrejena oblast!?

Pravtako je na južni železnici. Ta vozi tudi po našem teritoriju. Nemški poslanci na Dunaju imajo za bagatelo 200 kron celo leto prosto vožnjo po južni železnici, mi pa še tega ne moremo izposlovati. Avtoriteta železniškega ministrstva trpi vsled tega, ker tam ni dovolj energije. Južna železnica, ki je privatno podjetje, je zahtevala brzojavno, da se zvišajo tarife za 200%. Vlada ji je ugodila, ne da bi bila vprašana poslance, tako da stane danes vožnja I. razreda iz Ljubljane do Zagreba 141 K, dočim je veljala poprej 20 K. V Jugoslaviji se je torej zvišala vožnja po južni železnici za 200%, v Nemški Avstriji pa samo v I. razredu za 100%, v II. razredu za 75%, v III. razredu za 60%. Vsak človek mora že reči, da je v Nemški Avstriji cenejše, v Jugoslaviji je pa svobodna trgovina in svobodno odiranje. To ne sme biti. Tako postopanje zahteva obsodbo, ne pa zaupanja. Ali pa železniški most v Belgradu! Strašno poglavje!

Če se ozremo na pošto, brzojav in telefon, pridemo zopet do prav tako žalostnega poglavja, kakor je poglavje o železniškem prometu. Iz Belgrada pride pismo v Ljubljano večkrat šele v 8 do 12 dneh. Gospodje, mi naj bomo ena duša in eno telo! Slovenski poslanci naj bomo v tesni zvezi z domovino — pa preteče 16 do 20 dni, preden doblj odgovor iz Ljubljane!

Brzojavka rabi v Sloveniji dostikrat 5 dni. Kar se tiče telefona, ni vredno o tem govoriti: vsaj neredno kdo samo uradno kaj poročati. V Belgradu nam je vsako delo nemogoče vsled žalostnega položaja, v katerem se nahaja naša pošta, naš brzojav in telefon.

In vendar bi bilo tu tako lahko pomagamo! Stvar je tako jasna in preprosta, samo priti je treba. Vsak dan vozi orijent-ekspres iz Ljubljane v Zemum in obratno. Če bi pošta dala enega uradnika na vlak, ter mu izročila ambulanto pošto, bi dobivali vsak dan pošto iz Ljubljane — (Predsednik dr. Drag. Pavlovič: Gospodine poslanci, opozorjam Vas, da imate samo još 15 minuta vremena.) — Pripravil sem se, da govorim točno po poslovniku in bom pravdočasno končal.

Naša slovenska vlada je z oziru na to, da je tako težko obče vati z Belgradom, uredila lastno kurirsko službo. To stane vsak mesec 20.000 kron. Ta kurirska služba pomaga samo uradom delu vlade za Slovenijo, da lažje občeje z Belgradom; kaj je z Zagrebom, kaj s kotarskimi predstavništvi, z velikimi župani? Vsi ti rabijo hitrejšo zvezo z Belgradom. Ali bi ne bilo boljše in cenejše, če bi se napravila poštna zveza potom orient-ekspresa? Potem bi bile vse pokrajine čisto drugače pritegnjene k Belgradu,

nego so sedaj. Da pa nimamo boljših prometnih razmer, temu je krivo stališče naše vlade: "Bo že kako! Vsaj je važno, če rabi pismo 3 ali 20 dni." Tako ne sme iti dalje.

Rekli boste, gospodje: "Res nam sicer nič ne nese pošta, ki bi lahko nesla; nič nam ne donasla brzojav, ki bi lahko donasali; nikakih dohodkov nimamo iz telefona (konstatiram samo to, da se v moderni državi pošta, brzojav in telefon veliki viri dohodkov), a kaj to nam? Mi imamo šum in rudo, pri nas se koplje zlato, mi imamo baker, najlepši v celi Evropi!"

Istina je to, gospodje. Toda poglavju o gospodarstvu z našimi šumami in rudniki je tako, da je boljše, da o njem molčim. To je jasno dokazano, da nam naše šume in naši rudniki ne donasajo tega, kar bi lahko donasali, ker se ne upravljajo tako, kakor bi se morali. Navedel bi lahko mnogo slučajev, a se danes ne spušчам v to. V kratkem se mi bo že nudila prilika, da izpregovorim obširneje o tej stvari.

Marsikdo bo rekel: "Kaj je nam tega treba? Mi imamo vojni plen. Mi imamo veliko blaga v kletih; novega in pare bo to doneslo."

O vojnem plenu sem že govoril; treba bo, da vzame enkrat zbornica to vprašanje posebe v pretraj in zahteva odgovor na vprašanje, kaj je bilo v vojnem plenu, kaj se je prodalo, koliko se je pokradlo, koliko pokvarilo. Treba bo, da dobimo enkrat obračun o vsem remobilizacijskem blagu. Čisto navadna poslanska dolžnost je, da boste zahtevali natančen obračun, ker v vsaki dobro urejeni državi se poroča parlamentu o takih važnih računih; samo taki parlamentni tega ne zahtevajo, kjer zahtevajo ministri, pri vsaki važnejši stvari prehod na dnevni red.

Z ognjem in mečem.

Zgodovinski roman. Polski spisal Sienkiewicz, — Poslovenil Podravski.

Nadaljevanje.

"Ognjem in mečem." "Če se boš dal, kar pa jako dvomim, ker poznam tvojo trmoglavost."

"Mirujte vendar," odvrne Skretuski; "saj on to pot trdijo, prvotni smodnikov dim. Da Bog da bi se bili vsi vojaki tako odlikovali, kakor se je večeraj gospod Podbipeta."

"Storil sem, kolikor sem mogel," odvrne Litvin, "toda ne toliko, kolikor sem hotel."

"Nasprotno!... Vi ste se izvrstno borili", reče naklonjeno Zagloba. "Pa da so vas drugi prehiteli, tega niste Vi krivi," dostavi ter si oblastno viha brke.

Litvin je poslušal s pobešenimi očmi ter globoko vzdihnil. Brž ko ne, se je vspomnil prednika Stovejca in svoje obljube.

V tem hipu se šotorova plahta nekoliko odgrne in v šotor stopi Volodijeviski, vesel kakor lišček ponudansko jutro.

"Nu, zopet smo skupaj!" reče Zagloba. "Dajte mi piva!"

Mali vitez stisne roke svojim tovarišem. "O, kol bi šli gledat," reče, "koliko krogelj leži na majdanu... Ne moreš stopiti, da se ne bi spotaknil..."

"Videl sem," odvrne Zagloba, "ko sem se sprejel nekoliko po taboru. Vse kokaš v levojskem okraju ne naneso v dveh letih toliko jajec, kolikor je tam topovih krogelj. Ej, ko bi bila prava jaja! Kako zoderovljivi bi jih uživali sedaj! Treba vam je vedeti, da pladnik jajčnega kolčca smatram za najboljšo slaščico. Vojnaške narave sem, kakor tudi vi, rad pa prizninem kaj boljšeja, samo, da tega le ni premalo. Zato pa sem tudi urnejši ha vojski, nego mnogo naših sedanjih mladenčev, ki se takoj prijemljejo za trehuh, kadar kaj pojedjo."

"Nu, tudi vi ste se odlikovali večeraj z Burlajem," reče mali vitez. "Burlaja tako posekati — o! o! Resnico povem, tega nisem pričakoval od vas. Burlaj je bil vendar najboljši vitez na vsej Ukrajini."

"Ni to moje prvo delo," zadovoljno odvrne Zagloba. "Mi vsi smo se iskali v posodi polni makovega zrnca, pa smo našli takšno čveteroperno deteljico, da je v vsej poljskej ljudovladi podobne ne najdeš. Ej, za Boga! Z vami in s knezom na čelu sem pripravljen iti, če treba celo v Štambul. Pomislite samo; Skretuski je ubil Burdabuta, a večeraj je ubil Tahajbeja..."

"Tuhaj-bej ni ubit," seže mu v besedo poročnik. Dobro sem čutil, kako se mi je zvila sablja v roki; potem pa so naju ločili."

"Vse eno," odvrne Zagloba. "Ne segaj mi v besedo, Volodijeviski je ubil v Varšavi Bohuna, kakor smo vam že pravili."

"Bolje bi bilo, da ne bi omenjali tega", reče Litvin.

"Kaj hočem! Kar sem rekel, sem rekel, da si bi sam najraje molčal o tem. Sedaj pa bom vendar nadaljeval. Gospod Podbipeta je zadavil onega Puljana, jaz pa Burlaja. Navođen sem samo, kako plačilo nam da zato kralj in kaj poroko na zboru!"

O vojni odškodnini ne bom govoril. To je poglavje zase. V zadnjih dveh zaupnih sejah smo razpravljali dolgo o tem brez pozitivnega rezultata.

Od kod denar.

Kakor nam kaže finančni proračun, rabimo, kot rečeno, za prihodnje tri mesece približno eno milijardo kron. Odkod naj dobi država ta denar? Dobiti ga ne more drugače nego s posojili. Apeleirati moramo ne narod, da naj nam posodi. Vprašam pa vas: Ali najdete v narodu potrebni odmev, ali najdete v narodu oporo, če se tako gospodari, če se tako vlada? Jaz se prav nič ne čudim, če državljani zapro denarnice in rečejo: Taki vladi denarja ne damo! Vlada mora pokazati, da stoji na višini, da je vlada dela, ne pa vlada kizmeta in orientja. (Poslušame Ribnikar: "Socialisti v Nemški Avstriji so govorili drugače o državnem posojilu.") Kako so govorili socialisti v Nemški Avstriji, me nič ne briga, prijatelj Ribnikar! Jaz sem socialista v Jugoslaviji, ne v Nemški Avstriji.

Gospodje! Po mojem mnenju je velika napaka, da je vlada koalicijska, ker je s tem vezana velika večina zbornice, da ne sme delati ovir svojim ministrom, reprezentantom svojega kluba, in da si gospodje poslanci večje jezike ter ne govorijo, kadar bi jih dolžnost klicala.

Opozicije treba!

Jaz vidim vse nedelo tega narodnega predstavništva v tem, da je to tako mirna, tiha voda. Vi veste, da ribniki, ki ne dero, gnijo in voda smrdi. Le ona voda je bistri, je ona se dobro pije, studenčnica, ki dere, kjer prihaja voda vedno nova. Takrat bo bolje v narodnem predstavništvu, ko bomo imeli vlado, ki ji bomo zaupali.

Preveč ministrov!

Žalostno je tudi to, da je ministrski svet, ki je pravzaprav nam v celoti odgovoren, takolik, da ne pride nikdar do tega dejanja, ki jih je treba. Naš ministrov je prevelik aparat, izmed prvih stvari, ki jih bo treba napraviti, bo ta, da se vsi ministrov zunanjsa vsaj na 1/2 da se odpravijo resorti, ki mešajo kompetenco, ekonomska ja kabineta bo morala biti to, da se bodo ministrske stolice dale primerno duhu časa. Priznati se mora tako, da bo doblj lament odrejen pravec, da bo vedeli, ali uganja nazadnjaško napredno politiko. Danes vidi v vladi zastopnike svetovnega zora desnice in zastopnike svetovnega nazora levece, torej ne takega, kar ne gre skupaj. Okih razmerah v ministrskem tu je nemogoče, da bi se mogla žava, kakor je naša, upravljati tistem pravu, v katerem je to da se upravlja.

Taki vladi, ki bi nam pokazala razume, kako naj se upravlja moderna država, bi jaz z obrokama votiral kredit, bi rad volil še več milijonov, ker bi v mirni zavesti, da bodo ti milijoni prinesli nove milijone in milijarde, da bo narod vstal iz teže lezni. Moja dolžnost je, da spode poslance svarim ob 12 preden pade država v praproti kateremu gre, da naj ne jo kredita vladi, ki ga ne zasluži. Jaz s svojimi tovariši tudi ne glasoval zanj. (Ploskanje po cialnih demokratih.)

"Se bolj nego mi, se je odlikoval me tez, šegar imena se nihče ne spominja", reče Longin.

"To pa je kaj novega! Nu, kedo je Brččas se je zgodilo v starodavnih časih!" reče razaljen Zagloba.

"Ne v starodavnosti, saj še ni davna. To je bil oni vitez, ki je pri Trečijanu pred Gustavom Adolfa s konjem vred ter ga za sužnost."

"Jaz pa sem slišal, da se je zgodilo polski omeni Volodijeviski."

"Pa kralj mu je vendar zbežal", reče Skretuski.

"Tako je. Vem jaz nekaj o tem" reče globa pomežikajoč z očmi. "Baš takrat sem v službi Konecpoljskega; praporščikovega Skromnost mi ne dovoljuje povedati njegove imega, ga tudi nihče ne ve. Dasiravno je On Adolf bil slaven vitez, toda v primeri z Burjem imel težji posel nego on z Gustavam."

"Pripovedujte, kakor bi bili vi zmagali kralja Gustava."

"Sem se mar hvalil s tem? Meni je do da se pohvalim s tem, kar sem neniil danes. Toda to pivo dela mi grozne vetrove v želodnik, kolikor več denem vanj sira, toliko slabšeje hvaležni moramo biti Bogu, da se vsaj to im Duhovnik Žabkovski mi je pravil, da je hrt taboru jako malo, kar ga močno vznemirja, ima trebuh kakor prežvekovalnik volov, vrli človek je, jaz ga imam močno rad. Če bi tnil koga po zobeh, pa si naj da takoj najti trugo."

"Vam še menda ni znano, kako se je odval duhovnik Jaskolski", reče Volodijeviski. "Podal se je na stolp na desni strani grad gledal bitko. Treba je omeniti, da je posestber strelec. Žabkovskemu reče: Kozakov se streljali ker so vendar kristjani, akoravno je Bogu skramoto: toda pred Tatarji ne žiml... Ne marajte na svoj stan, postijih je mej bitko celo kopico."

"Zal, da niso vsi duhovniki taki!" vsi Zagloba. "Duhovnik Muhovecki itak vedno ka, da se toliko preliva kristjanska krvi."

"Molčite o tem, reče resno Skretuski. hovnik Muhovecki je svet mož; vsi se vklanajo pred njim."

"Saj ne oporekam njegovi svetosti", reče Zagloba, "zaman, da bi spreobrnil celo svet kana. Toda kaj, gospodje. Njegovo veličkan se sedaj brez dvojbe močno jaz na Lah se bo začel dogovor, pojdem tudi jaz s konji. Poznava se že davno in nekdanj me je imeno rad. Nemara se spomni tega."

"Za sklepanje dogovorov izserno bri bi Janickega, ker govori dobro tatarski jezik, reče Skretuski.

"Pa tudi jaz trdim, da sem znan z vsem moreci, ki so mi ponjali na Krju svojo hle žene, hoteč si pridobiti boljših potomcev, sem bil takrat se mlad ter tudi takih obljub sem delal, nego Podbipeta, sedaj tudi tam pol mnogo smešnega."

"Grdo je to slišati!" reče Longin, pob oči.

"Vi ste kakor ndomačen čkorec; ponav vedno ene in isto. Očividno, da vse storili niso naučile pametno govoriti."